

Област Стара Загора

▶ Население (2016)	322 531
▶ Територия (кв.км)	5151,1
▶ Брой на населените места	207
▶ Дял на населението в градовете (%)	72,0

Общ преглед

През 2015 г. брутният вътрешен продукт на човек от населението в областта намалява при общ ръст за страната, но остава на второ място след столицата. Безработицата продължава да намалява и вече е по-ниска от средната за страната, но това се дължи основно на по-ниската икономическа активност на населението. Чуждите преки инвестиции в областта продължават да нарастват. Инфраструктурата в областта се оценява високо. Данъчната тежест продължава да е сравнително ниска. Развитието на е-услуги и обслужване на „едно гише“ е напреднало, но прозрачността на администрацията се оценява по-ниско от средната за страната.

Застаряването на местното население следва общата тенденция в страната. Въпреки че Стара Загора е сред трите области с най-остър недостиг на учители, резултатите от матурите са близки до средните. На фона на сравнително многото лекари и легла в многопрофилните болници преминалите за лечение болни са относително малко. Правораздаването се характеризира с висока натовареност на съдиите, но и с бързина. Замяряването на въздуха в областта продължава да се отразява силно негативно върху оценката за околната среда. Интензивността на културния живот в областта е съизмерима със средната за страната.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и условия на живот

През 2015 г. БВП на глава от населението в областта намалява при общ ръст за страната, но остава на второ място след столицата – 13 555 лв./човек при 12 339 лв./човек за страната. Въпреки спада доходите и заплатите в областта продължават да нарастват и са със стойности, близки до тези в страната. Интересно е, че за първи път от началото на кризата през 2016 г. средногодишният доход на лице от домакинството в област Стара Загора остава под средния за страната, макар и с малко – 5151 лв. при 5167 лв. за страната.

Делът на населението, живеещо в материални лишения, остава относително висок (38% през 2015 г. спрямо 32% средно за страната), но делът на хората, живеещи под националната линия на бедност, е по-нисък от средния – съответно 21% за областта спрямо 23% за страната.

Пазар на труда

През 2016 г. икономическата активност на населението се свива, следвайки намалението и в страната. Това рефлектира най-вече в намаляване на безработицата в областта. Коефициентът на заетост в областта достига 61,1%, което все още е под средната за страната стойност (63,4%), но коефициентът на безработица намалява по-бързо от средния и през 2016 г. достига 6,0% при 7,7% за страната.

Подчертано индустриалният профил на областта предопределя сравнително високия дял на населението на възраст 25–64 години със средно образование. Средните са 67% спрямо 55% в страната. Делът на висшите в областта продължава да е по-нисък от средния за страната (18,6% при 27,7% за страната), но и този на хората с основно и по-ниско образование също е по-малък (14,9% при 17,7% за страната).

Инвестиции

Към края на 2015 г. чуждите инвестиции в областта продължават да нарастват и относителният им размер спрямо населението е близък до средния за страната – 3173 евро/човек при 3250 евро/човек за страната. Стара Загора е сред петте области с ЧПИ над 3000 евро/човек от населението. Същевременно обаче годишните разходи за ДМА се свиват леко и остават под средното ниво за страната през 2015 г. Под средния относителен брой продължават да са и работещите предприятия – 46 на 1000 души от населението при 55 на 1000 души в страната през 2015 г.

Областта изостава в усвояването на евросредства. Към 30 юни 2017 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми в областта достига 1067 лв./човек при 1344 лв./човек за страната.

Инфраструктура

Инфраструктурата в област Стара Загора се оценява високо. Преминаването на автомагистрала „Тракия“ през областта предопределя високия дял на магистралите и първокласните пътища (29% при 19% в страната), както и сравнително високото качество на пътищата – 56% от пътната настилка в областта е в добро състояние при средно 42% за страната през 2016 г.

Областта се отличава и със сравнително висока гъстота на железопътната мрежа. По-високи от средните остават достъпът до интернет (67% от домакинствата в областта при 64% в страната) и неговото използване (69% от жителите на областта при 63% за страната) през 2016 г.

Данъци и такси

За разлика от поддържането на относително високи местни данъци и такси в икономически развитите области данъчната тежест в Стара Загора продължава да е сравнително ниска и през 2017 г. Малко по-високи от средните стойности за страната са усреднените размери на общинските данъци върху превозните средства и върху търговията на дребно, но данъците върху недвижимите имоти, прехвърлянето на собственост и таксата, както и такса смет остават по-ниски.

През 2017 г. в областта има едно увеличение на местен данък – в община Гурково, където е повишен данъкът върху недвижимите имоти. Има и едно намаление – в община Опан, където пада данъкът върху превозните средства.

Администрация

Стара Загора е сред малкото области, в които кадастралното покритие не се повишава през 2016 г. Кадастърът включва 15,7% от територията на областта (при 22,5% за страната), а три от старозагорските общини все още нямат включени територии в кадастралната карта (Братя Даскалови, Опан и Чирпан).

И през 2017 г. самооценките на местната администрация за развитието на електронното управление и предоставянето на услуги на „едно гише“ продължават да са по-високи от средните за страната. По-ниска обаче остава оценката за прозрачността на администрацията – 51% при 59% за страната. В рамките на областта като най-непрозрачни се оценяват общините Опан и Гълъбово (под 40%), а като най-прозрачна и единствената община с над средната за страната оценка се отличава Раднево (65%).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●●

Демография ●●●●

Застаряването на местното население следва общата тенденция в страната. Коефициентът на възрастова зависимост като отношение на населението на 65 и повече години към това до 14 години в областта се задържа близо до средния за страната през 2016 г. – 149% в Стара Загора при 147% в страната. През 2016 г. за втора поредна година се наблюдава увеличение на естествения прираст в областта и въпреки че той остава по-нисък от средния за страната, разликата се стопява. Коефициентът на естествен прираст в област Стара Загора достига –6,7‰ при –6,0‰ в страната. Същевременно обаче през последните две години изселените се от областта са повече от заселилите се, а коефициентът на механичен прираст намалява до –0,4‰.

Делът на градското население достига 72% (при 73% за страната), а гъстотата на населението – 1525 души/кв.км (при 1548 души/кв.км за страната).

Образование ●●●

Нетният коефициент на записване в V–VIII клас в област Стара Загора продължава да е по-висок от средния за страната и през 2016 г. нараства до 81,5%, докато този в страната намалява до 78,2%. Същевременно дяловете на второгодниците и на отпадналите от основното и средното образование в областта все още са по-високи от средните за страната.

Стара Загора е и сред трите области (заедно със Сливен и Ямбол) с най-остър недостиг на учители в основното и средното образование. През 2016 г. преподавателите в областта са 67 на 1000 ученици при 75 на 1000 ученици в страната.

За пета поредна година през 2017 г. на матурите по БЕЛ учениците от областта получават малко по-ниски от средните за страната оценки. Средната оценка в областта е 4,15 (при 4,22 за страната), а слабите оценки намаляват до 8,29% (при 7,98% за страната).

Здравеопазване ●●●●

В област Стара Загора осигуреността с лекари е по-добра от средната за страната. На един общопрактикуващ лекар отговарят 1428 души от населението (при 1611 в страната), а на един специалист – 491 души (при 530 души в страната) през 2016 г. Подобно на тенденцията в страната броят на леглата се увеличава и в Стара Загора, като нарастването е по-голямо от средното и относителният брой на леглата изпреварва средния за страната.

Въпреки сравнително многото лекари и легла в МБАЛ преминалите за лечение болни са относително малко – 216 на 1000 души при 235 на 1000 души в страната през 2016 г. Вероятната причина е близостта до област Пловдив, в която

има повече специалисти, болнични легла и специализирани здравни услуги.

Сигурност и правосъдие ●●●

Правораздаването в област Стара Загора се характеризира със сравнително висока натовареност на съдиите, но и относително бързо правораздаване. През 2016 г. натовареността нараства до 12 дела на месец на наказателен съдия в окръжния съд (при 9 за страната). Делът на делата, приключили в 3-месечен срок, се повишава до 95% (при 89% за страната), а този на висящите дела намалява до под 5% (при над 8% за страната).

Регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта са съизмерими със средните за страната – 12,1 на 1000 души при 12,6 на 1000 души в страната през 2016 г. Разкриваемостта в областта обаче продължава да е по-висока от средната – 56% от престъпленията са разкрити през 2016 г. при 48% за страната.

Околна среда ●

Водещата причина за ниската оценка на област Стара Загора в тази категория е силното замърсяване на въздуха вследствие на подчертано индустриалния профил на местната икономика и в частност на дейността на енергийния комплекс. През 2015 г. емисиите на въглероден диоксид нарастват за втора поредна година с 19% и вече са около 14 пъти по-високи от средните за страната – 4384 т/кв.км при 324 т/кв.км за страната.

Свързаността на местното население с обществена канализация и с пречиствателни станции за отпадъчни води също е близка до средните стойности за страната.

Положителна тенденция се наблюдава при образуваните отпадъци спрямо населението в областта. През 2015 г. те намаляват за втора поредна година и вече са значително по-малко от средния обем за страната.

Култура ●●●

Интензивността на културния живот в областта е съизмерима със средната за страната и през 2016 г. Посещаемостта на кината и библиотеките в областта е под средните стойности за страната, докато посещенията на театрите и музеите в областта са повече. Именно интересът към местните театри и музеи нараства най-значимо спрямо 2015 г. Регистрираните посещения в музеите достигат 947 на 1000 души от населението (при 734 на 1000 души за страната), а в театрите – 392 на 1000 души (при 322 на 1000 души за страната).

Ключови показатели за област Стара Загора

Индикатори на икономическото развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	10 692	11 801	12 429	14 366	13 555	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4184	4382	5037	4957	5090	5151
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	8512	9117	9414	10 035	10 667	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	26,3	28,8	22,4	17,0	20,6	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	66,6	67,6	64,9	65,2	66,9	65,0
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	62,4	62,8	58,0	58,0	60,3	61,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,3	7,1	10,6	11,0	9,7	6,0
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	21,5	20,5	19,5	21,8	22,6	18,6
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	43	44	44	44	46	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1936	2946	2062	2760	2674	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1691	2024	2423	2964	3173	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	40,4	53,4	52,3	53,7	61,4	66,7
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	59,3	59,0	53,4	53,7	55,7	55,7
Покритие на кадастъра (%)	15,0	15,0	15,0	15,0	15,7	15,7

Индикатори на социалното развитие	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-5,5	-5,8	-5,8	-7,0	-6,9	-6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-1,6	1,9	0,5	0,5	-0,2	-0,4
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,58	4,22	4,27	4,26	4,19	4,16
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	3,24	3,94	3,99	3,79	5,75	8,66
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	82,4	83,1	82,0	80,8	80,4	81,5
Дял на здравноосигурените лица (%)	90,6	89,7	88,4	89,0	90,1	89,7
Преминали болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	156,0	170,4	205,5	146,2	218,3	216,0
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	17,5	15,2	14,1	12,4	12,6	12,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	36,4	38,4	39,9	40,3	41,7	56,1
Дял на висшите наказателни дела (%)	8,9	8,3	9,5	6,4	5,8	4,7
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	60,9	61,0	61,2	61,3	61,3	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	4873,2	4252,6	3405,1	3678,3	4383,6	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	653	588	590	642	665	678
Посещения в театрите на 1000 души от населението	325	319	349	359	366	392